

TOIMINTAOHJEET

SISÄLLYS

Hätäilmoitus

Toiminta tulipalotilanteessa

Ulkoinen uhka

Ensiapu

Kriisitilanteet

Lainvastaiset teot

Päihtynyt henkilö

Mielenterveys

Kiusaaminen

Rikosepäily

Varautuminen

TOIMINTAOHJEET

SISÄLLYS

Hätäilmoitus

Toiminta tulipalotilanteessa

Ulkoinen uhka

Ensiapu

Kriisitilanteet

Lainvastaiset teot

Päihtynyt henkilö

Mielenterveys

Kiusaaminen

Rikosepäily

Varautuminen

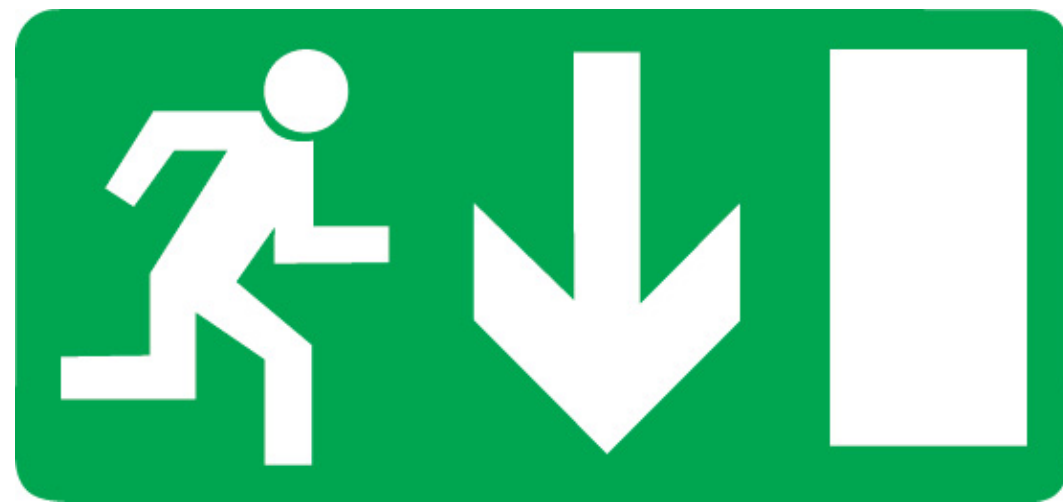
1. Soita hätänumeroon 112. Soita sovelluksen kautta, jos voit.
2. Kerro
 - mitä on tapahtunut.
 - tarkka osoite ja kunta.
3. Vastaa hätäkeskuksen kysymyksiin.
4. Toimi annettujen ohjeiden mukaisesti.
5. Sulje puhelu vasta kun saat luvan.
6. Opasta auttajat paikalle.

TOIMINTA TULIPALOTILANTEESSA

- Tulipalo
- Evakuointi ulos
- Alkusammutus
 - Sammutuspeite
 - Käsisammutin
 - Pikapaloposti

1. Tee sisäinen hälytys.
2. Pelasta vaarassa olevat.
3. Soita hätänumeroon 112. Soita sovelluksen kautta, jos voit.
4. Sammuta alkusammutusvälineillä.
5. Rajoita tulipalon leviäminen: sulje ovet, ikkunat ja ilmanvaihto.
6. Ilmoita tulipalosta johdolle.
7. Opasta palokunta paikalle.
8. Koulun kokoontumispaikka on merkitty poistumiskarttoihin.

EVAKUOINTI ULOS



1. Tarkista tilan hätäpoistumisreitti tilan seinällä olevasta ohjeesta.
2. Määrää oppilaat jonoon luokassa oven eteen ja laske oppilaiden lukumäärä.
3. Johda ja valvo ryhmän poistuminen luokasta.
4. Poistukaa luokasta ripeästi ja järjestyksessä
5. Odottakaa omaa vuoroa, jos käytävällä kulkee aiemmin liikkeelle lähteneitä..
7. Sulje luokan ovi.
6. Merkitse tila tyhjäksi sovitulla tavalla.
8. Kokoontukaa ulkona sovittuun paikkaan ja tarkista, että kaikki ovat paikalla.
9. Ilmoita ryhmän tiedot eteenpäin sovitulla tavalla.
9. Odota lisäohjeita.

ALKUSAMMUTUS

Sammutuspeite



1. Ota nauhoista kiinni molemmiin käsin.
2. Vedä peite ulos.
3. Suojaa itseäsi sammutuspeitteellä kun lähestyt palavaa kohdetta.
4. Peitä palava materiaali kokonaan peitteellä.
5. Jätä peite paikoilleen.
6. Katkaise virta/kaasu liedestä ja liesituulettimesta.
7. Soita hätänumeroon 112. Soita sovelluksen kautta, jos voit.
8. Opasta palokunta paikalle.

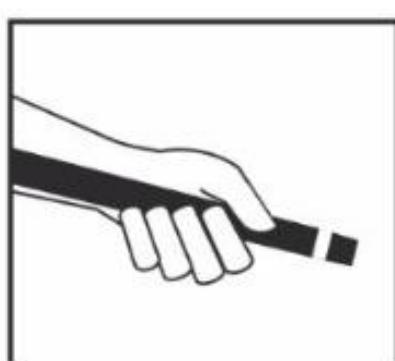
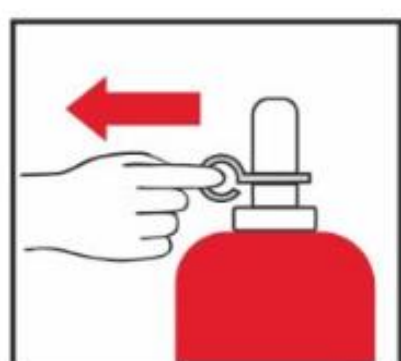


ALKUSAMMUTUS

Käsिसammutin



1. Ota sammutin seinätelineestä/kiinnikkeestä ja siirry lähemmäs palopaikkaa.
2. Laske pullo maahan, vapauta letku pidikkeestä.
3. Irrota yläkahvan varmistinsokka terävällä nykäisyllä.
4. Nosta sammutin alakahvasta kantoon ja ota letkun suuttimesta kiinni.
5. Tähtää palokohteeseen, suuntaa letkun suutin liekkien juureen.
6. Paina sammuttimen yläkahvaa.
7. Lähesty palavaa kohdetta ja levitä sammutinainetta palokohteeseen tekemällä suuttimella heiluttavaa, lakaisevaa liikettä.
8. Kun liekit sammuu, nosta yläkahva, tarkkaile. Jos syttyy uudelleen, sammuta. Jaksoittain sammuttamalla säästät sammutusainetta ja saat sammutettua isojakin tulipaloja.



ALKUSAMMUTUS

Pikapaloposti



1. Avaa suojakaappi.
2. Pura ja levitä letku lattialle.
3. Avaa sulkuventtiili.
4. Siirry lähemmäs palavaa kohdetta.
5. Suuntaa suihkuputki liekkien juureen.
6. Avaa suihkuputki ja sammuta.



ULKOINEN UHKA

- Evakuointi sisälle: uhkaava henkilö
- Kaasuvaara
- Säteilyvaara
- Yleinen vaara

EVAKUOINTI SISÄLLE UHKAAVA HENKILÖ

1. Ilmoita uhasta tai vaarasta koulun johdolle / hälytysryhmään.
2. Havainnoi tarkasti tilannetta/ henkilön varustusta.
3. Lukitse ulko-ovet.
4. Soita hätänumeroon 112. Soita sovelluksen kautta, jos voit.
5. Kuuluta sisälle suojautuminen koulun ohjeiden mukaan tai pyydä joku tekemään se.
6. Uhkaaja sisällä.
 - Oppilaat luokkiin, pois oven läheltä.
 - Puhelimet äänettömälle.
 - Lukitse ovet, sulje verhot ja sammuta valot.
7. Uhkaaja ulkona.
 - Oppilaat käytävään.
 - Pois ovien läheltä ja näkyvistä.
 - Puhelimet äänettömälle.
 - Lukitse ovet, sulje verhot ja sammuta valot.
8. Odota lisäohjeita.



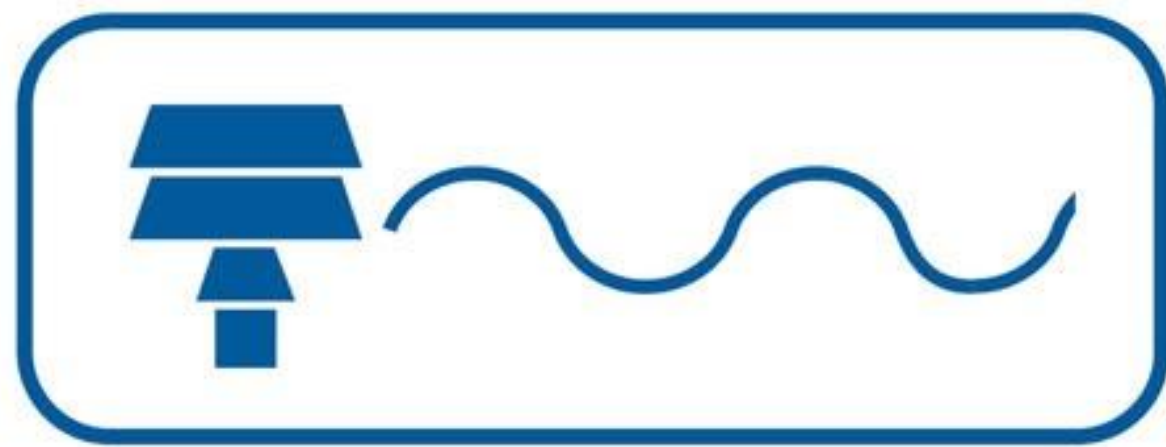


ULKONA

1. Tarkasta tuulen suunta.
2. Poistu kaasun alta sivutuuleen.
3. Paina märkä vaate suun eteen ja hengitä sen läpi.
4. Pyri sisälle yläkerrokseen tai mahdollisimman korkeaan kohtaan maastossa.

SISÄLLÄ

5. Sulje ovet, ikkunat, tuuletusaukot ja ilmanvaihto.
6. Avaa radio ja odota lisäohjeita.
7. Toimintaohjeita annetaan myös Yln teksti-TV:n sivulla 868.



1. Mene sisälle.
2. Sulje ovet, ikkunat, tuuletusaukot ja ilmanvaihto.
3. Avaa radio ja odota lisäohjeita.
4. Toimintaohjeita annetaan myös Ylen teksti-TV:n sivulla 867.

Paras suoja säteilyä vastaan on väestönsuojassa, kellarissa tai kiinteistön keskiosassa.

6. Ota joditabletti vain viranomaisen kehotuksesta.
7. Suojaa elintarvikkeet radioaktiiviselta pölyltä.
8. Jos joudut lähtemään ulos,
 - käytä tiivistä asua ja hengityssuojainta.
 - Sisälle palatessa riisu vaatteet ja peseydy huolellisesti.

YLEINEN VAARA



- Yleinen vaaramerkki on yhden minuutin mittainen nouseva ja laskeva ääni tai kuuluttamalla annettu varoitus.
- Vaara ohi –merkki on yhden minuutin mittainen tasainen äänimerkki.

1. Mene sisälle.
2. Sulje ovet, ikkunat ja ilmanvaihto.
3. Pysy sisällä.
4. Avaa radio ja odota lisäohjeita.
5. Vältä puhelimen käyttöä.
6. Älä poistu alueelta ilman viranomaisen lupaa.

ENSIAPU

- [Palovamma](#)
- [Tajuton henkilö](#)
- [Elvytys](#)
 - [Elvytysohje: lapsi](#)
 - [Elvytysohje: aikuinen](#)
- [Suuri verenvuoto](#)
- [Rintakipu](#)

Lievä palovamma

1. Jäähdytä viileällä vedellä kunnes kipu häviää (20min).
2. Suojaa vamma tarvittaessa kevyesti puhtaalla sidoksella.
3. Älä puhkaisen mahdollisia rakkuloita.
3. Jos palovamma tulehtuu, mene lääkäriin.

Vakava palovamma

1. Soita hätänumeroon 112. Soita sovelluksen kautta, jos voit.
2. Toimi annettujen ohjeiden mukaan.
2. Suojaa henkilö jäähtymiseltä.
3. Tue kasvo- tai hengitystiepalovamman saanut puoli-istuvaan asentoon.
4. Opasta hoitohenkilökunta paikalle.

Jatkohoitoa vaativa palovamma

- kämmentä suuremmat palovammat
- kasvojen ja käsien palovammat
- laajat ja syvät palovammat
- sähköpalovammat
- hengitystiepalovammat
- lapsen palovammat

TAJUTON HENKILÖ



1. Selvitä onko henkilö herätettävissä:
puhuttele äänekkäästi, ravistele hartioista.
 2. Soita 112, mikäli henkilö ei herää. Soita sovelluksen kautta, jos voit.
 3. Laita puhelin kaiuttimelle ja jatka auttamista.
 4. Käännä henkilö selinmakuulle ja tarkista hengitys: kohota leuasta ja käännä päätä taaksepäin ja tunnustele hengittääkö henkilö.
 5. Käännä kylkiasentoon, mikäli henkilö hengittää normaalisti.
 6. Huolehdi, että hengitystiet pysyvät edelleen auki kääntämällä päätä taaksepäin.
 7. Huolehdi, että henkilö pysyy lämpimänä ja odota ensihoidon saapumista.
- Aloita elvytys, mikäli henkilö ei hengitä ja vaikuttaa elottomalta.

Lapsi: 5 puhallusta – 30 painelua – 2 puhallusta, jatka 30:2

Aikuinen: 30 painelua – 2 puhallusta, jatka 30:2



ELVYTYSOHJE- LAPSI



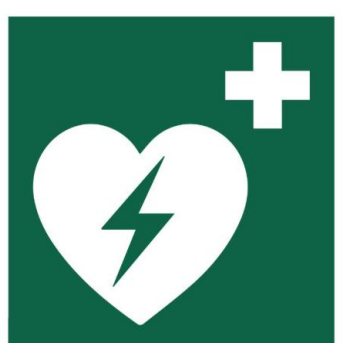
- Soita hätänumeroon 112 ja toimi hätäkeskuksen antamien ohjeiden mukaan. Soita sovelluksen kautta, jos voit.

Lapsen elvyttäminen

5 puhallusta – 30 painelua – 2 puhallusta, jatka 30:2

1. Puhalla 5 kertaa: Avaa hengitystie ja pidä asento. Sulje lapsen sieraimet, peitä suullasi lapsen suu tiiviisti. Puhalla viisi kertaa rauhallisesti sen verran, että lapsen rintakehä nousee (liikkuu).
2. Aseta toisen kätesi kämmentyvi keskelle lapsen rintalastaa. Paina käsivarsi suorana 30 kertaa. Painelussyvyys on vähintään yksi kolmasosa rintakehästä ja painelutiheys on 100-120 kertaa minuutissa.
3. Jatka elvytystä puhaltamalla kaksi kertaa.
4. Jatka rytmillä 30:2. Painelu-puhalluselvytystä jatketaan keskeytyksettä, kunnes ensihoito ottaa tilanteesta vastuun ja antaa luvan lopettaa.

- Jos on sydäniskuri eli defibrillaattori:
 - Huolehdi siitä, että painelu-puhalluselvytys jatkuu keskeytyksettä koko sen ajan, kun laitetta asetetaan toimintakuntoon.
 - Defibrillaattorin noutaja kytkee laitteen päälle ja toimii laitteen antamien ohjeiden mukaisesti.



ELVYTYSOHJE- AIKUINEN

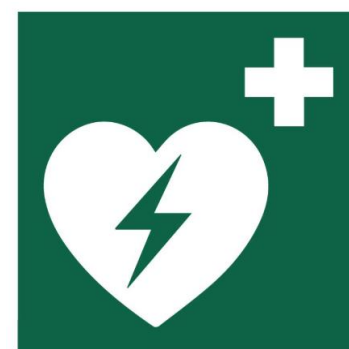


Soita hätänumeroon 112 ja toimi hätäkeskuksen antamien ohjeiden mukaan. Soita sovelluksella, jos voit.

Aikuisen elvyttäminen

30 painelua – 2 puhallusta

1. Aseta kämmentyvi keskelle autettavan rintakehää, toinen käsi alemman päälle.
2. Paina käsivarret suorana rintalastaa 30 kertaa kohtisuoraan alaspäin.
3. Painelussyvyys on 5-6 cm ja painelutiheys on 100-120 kertaa minuutissa.
4. Anna rintakehän palautua painallusten välissä.
5. Avaa hengitystie, sulje suullasi autettavan suu ja puhalla rauhallisesti 2 kertaa, rintakehä nousee.
6. Jatka rytmillä 30:2. Painelu-puhalluselvitystä jatketaan keskeytyksettä, kunnes ensihoito ottaa tilanteesta vastuun ja antaa luvan lopettaa.

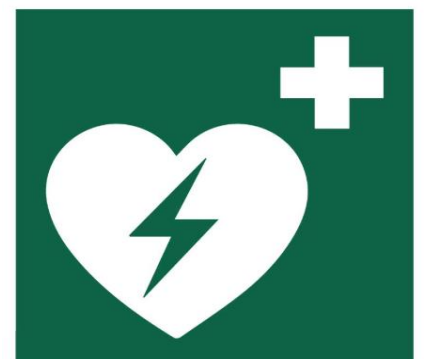


Jos on sydäniskuri eli defibrillaattori:

- Huolehdi siitä, että painelu-puhalluselvitys jatkuu keskeytyksettä koko sen ajan, kun laitetta asetetaan toimintakuntoon.
- Defibrillaattorin noutaja kytkee laitteen päälle ja toimii laitteen antamien ohjeiden mukaisesti.

1. Nosta vuotava raaja kohoasentoon.
2. Tyrehdytä verenvuoto painamalla sormin tai kämmenellä suoraan vuotokohtaan.
2. Ohjaa runsaasti vuotava henkilö makuulle tai istumaan.
3. Soita hätänumeroon 112. Soita sovelluksella, jos voit.
4. Tee haavalle paineside.
5. Tue vuotava raaja kohoasentoon.
6. Runsas verenvuoto voi johtaa sokkiin.
 - rauhoittele henkilöä
 - kohota hänen jalkansa ylös
 - suojaa kylmältä
 - seuraa henkilön tilaa
7. Opasta hoitohenkilöstö paikalle.

1. Rauhoita henkilöä.
2. Auta hänet puoli-istuvaan asentoon.
3. Soita hätänumeroon 112, Soita sovelluksella, jos voit.
4. Toimi hätäkeskuksen antamien ohjeiden mukaan.
5. Jos henkilö menee elottomaksi, aloita elvytys:
 - painele kolmekymmentä (30) kertaa
 - puhalla kaksi (2) kertaa
 - jatka, kunnes elintoiminnot palautuvat tai hoitohenkilöstö saapuu paikalle



Jos on sydäniskuri eli defibrillaattori:

- Huolehdi siitä, että painelu-puhalluselvitys jatkuu keskeytyksettä koko sen ajan, kun laitetta asetetaan toimintakuntoon.
- Defibrillaattorin noutaja kytkee laitteen päälle ja toimii laitteen antamien ohjeiden mukaisesti.

6. Opasta hoitohenkilöstö paikalle.

KRIISITILANTEET

- Onnettomuus tai kriisitilanne
- Tilannejohtoryhmän roolit ja tehtävät
- Oppilaan karkaaminen
- Oppilaan kuolema
- Henkilökunnan jäsenen kuolema

ONNETTOMUUS TAI KRIISITILANNE

TOIMI

1. Ilmoita onnettomuudesta tai kriisitilanteesta esihenkilölle: laajuus, ketä koskee, missä, mitä reaktioita aiheuttanut.
2. Odota esihenkilöltä lisäohjeita.

Esihenkilö: Toimit tilannejohtoryhmän tilannejohtajana

1. Kutsu koolle koulun kriisiryhmä.
2. Tiedota soittamalla omaa esihenkilöä. Jos et saa esihenkilö kiinni, lähetä hänelle tekstiviesti HÄTÄ.
3. Määrittää [ryhmän jäsenten roolit ja tehtävät](#) .
4. Ota yhteyttä palvelualueen viestintäpäällikköön puhelimitse.
5. Vastaa palvelualueen viestinnästä ja johdon tietotarpeista.
6. Ohjaa toimeenpantavaksi oman esihenkilön ja johdon käskyt sekä ohjeet.

JATKO

1. Paluu arkeen sidosryhmätoimijan ja suunnittelijan suunnitelmien mukaisesti.
 - oppilaat
 - henkilökunta
 - huoltajat
 - yhteistyö sidosryhmien kanssa

ONNETTOMUUS TAI KRIISITILANNE TILANNEJOHTORYHMÄN ROOLIT JA TEHTÄVÄT

Esihenkilö määrittää ryhmän jäsenten roolit ja tehtävät

- **Tilannepäivystäjä/-t:** Pitää yllä tilannepäiväkirjaa, kokoaa tilannekuvaa ja pitää ajan tasalla tehdyistä toimenpiteistä ja tilanteen etenemisestä.
- **Viestijä/-t:** Varmistaa tiedonkulun tilanteen aikana ja vastaa (tilannejohtajan) puheluihin, välittää tarvittaville tahoille tilannejohtajan määrittelemät viestit, valmistelee ja välittää tarpeelliset tiedot eri toimijoiden välillä.
- **Kenttähenkilö 1:** erityisvastuulla on viranomaisten kanssa tehtävä yhteistyö, johtaa toimintaa tapahtumapaikalla ja tuottaa tilannetietoa niin tilannejohtajalle kuin viranomaisille.
- **Kenttähenkilö 2:** erityisvastuulla on huolehtia koulun oppilaista ja henkilökunnasta tapahtumapaikalla, johtaa toimintaa tapahtumapaikalla ja tuottaa tilannetietoa niin tilannejohtajalle kuin paikalla oleville.
- **Sidosryhmätoimija:** Tilanteen kokonaisuuden arviointi eri näkökulmista, sidosryhmäkartan laatiminen ja **akuutin tilanteen päätyttyä tarvittavien jatkotoimenpiteiden suunnittelu** (esim. oppilaiden ja henkilöstön tuki).
- **Suunnittelija:** Mietti tulevaisuutta, **suunnittelee tilanteen hallitsemiseen ja hoitamiseen tarvittavia toimenpiteitä** (esim. kouluyhteisön paluu kouluarkeen - lukujärjestys), tunnistaa soveltuvia ratkaisuvaihtoehtoja ja viestii niistä tilannejohtajalle ja johtoryhmälle, hyödyntää koulun ja perusopetuksen valmiita suunnitelmia ja tuottaa tarvittaessa uusia toimintamalleja.
- **Huoltovastaava (nimetään tarvittaessa):** Huolehtii, että tilannejohtoryhmällä on käytettävissään kaikki tarpeellinen materiaali, toimivat välineet ja tilat sekä juotavaa ja syötävää tarvittaessa.

OPPILAAN KARKAAMINEN / KATOAMINEN



1. Ilmoita koulun johdolle: missä oppilas havaittu viimeksi ja minkälaiset vaatteet hänellä on päällä.
2. Sopikaa kuka/ketkä suorittavat etsinnän koulun alueella.
3. Sopikaa kuka ilmoittaa oppilaan karkaamisesta / katoamisesta huoltajalle.
 - Huoltajalle kerrotaan, että tarvittaessa karkaamisesta / katoamisesta soitetään hätäkeskukseen, kun aikaa on kulunut noin 30 min.
4. Soita hätänumeroon 112, jos oppilasta ei löydy.
5. Tiedota soitosta huoltajia.
6. Esihenkilö tiedottaa asiasta omalle esihenkilölle.

OPPILAAN KUOLEMA

TOIMI

1. Ilmoita saamastasi suruviestistä esihenkilölle.
2. Odota esihenkilöltä lisäohjeita.

Esihenkilö:

1. Tiedota omalle esihenkilölle ja koulun kriisiryhmälle.
2. Ota yhteyttä palvelualueen viestintäpäällikköön puhelimitse.
3. Suunnittele ja järjestä kriisiapua paikalle pikimmin.
4. Tiedota aina omaisten toiveiden mukaisesti henkilöstöä, oppilaita ja huoltajia.
5. Sovi muistotilaisuudesta ja suruliputuksesta aina omaisten toiveiden mukaisesti.

JATKO

1. Kartoita tarve jatkotuelle.
2. Poista oppilas järjestelmästä.
3. Osallistu hautajaisiin tai lähetä suruadressi omaisille.

HENKILÖKUNNAN JÄSENEEN KUOLEMA

TOIMI

1. Ilmoita saamastasi suruviestistä esihenkilölle.
Odota esihenkilöltä lisäohjeita.

Esihenkilö:

1. Tiedota omalle esihenkilölle ja koulun kriisiryhmälle.
2. Ota yhteyttä palvelualueen viestintäpäällikköön puhelimitse.
2. Suunnittele ja järjestä kriisiapua paikalle pikimmin.
4. Tiedota aina omaisten toiveiden mukaisesti oppilaita ja huoltajia.
5. Sovi muistotilaisuudesta ja suruliputuksesta aina omaisten toiveidenmukaisesti.

JATKO

1. Käy läpi henkilön henkilökohtaiset tavarat ja sovi niiden noudosta omaisten kanssa.
2. Poista henkilö järjestelmistä.
3. Osallistu hautajaisiin tai lähetä suruadressi omaisille.

LAINVASTAISET TEOT

- Lainvastaisiin tekoihin puuttuminen
- Laiton uhkaus
- Väkivallan uhka
- Väkivaltatilanne
- Vahingontekovälineen haltuunotto
- Vahingontekovälineen haltuunotto:
esihenkilön ohje
- Murto
- Ryöstö
- Pommiuhkaus

LAINVASTAISIIIN TEKOIHIN PUUTTUMINEN

1. Arvioi onko teko lainvastainen vai ei.
2. Puutu ei lainvastaisiin tekoihin ensisijaisesti koulun tukitoimin ja perusopetuslain ojentamis- ja kurinpidollisten toimien mukaisesti. Kurinpitokeinot ja turvaamistoimenpiteet perusopetuksessa (OPH)

Prosessin vaiheet

- Kerää ensitieto.
- Muodosta tilannekuva ja kontaktoidi tarvittaessa eri toimijat tilanteen selvittämiseksi.
- Huolehdi viestinnästä perusopetuksen kriisiviestinnän ohjeistuksen mukaisesti.
- Huolehdi seurannan toteutumisesta.

3. Puutu lainvastaisiin tekoihin Lahden puuttumisen mallin prosessin mukaisesti.

- Koulun toimi: Ensisijainen puuttuminen koulun tukitoimin ja perusopetuslain ojentamis- ja kurinpidollisten toimien mukaan.
- Konsultoi Ankkuritiimiä matalalla kynnyksellä.
- Tee lastensuojeluilmoitus matalalla kynnyksellä.
- Tee rikosilmoitus tarvittaessa.
- Hyödynnä sovittelutoimiston palveluja.
- Soita akuuteissa tilanteissa hätänumeroon 112.



Lainvastainen teko, joka täyttää laittoman uhkauksen tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas uhkaa toisen henkeä tai terveyttä rikoksella ja uhkauksen perusteella uhattu kokee oman turvallisuutensa tai omaisuutensa olevan vakavassa vaarassa. RL 25:7§

TOIMI

1. Tee mahdollisimman paljon havaintoja uhkauksen tekijästä.
2. Kirjaa uhkauksen sisältö muistiin.
3. Soita akuutissa hätätilanteessa 112. Soita sovelluksella, jos voit.
4. Toimi hätäkeskuksesta saamiesi ohjeiden mukaisesti.
5. Ilmoita tapahtuneesta koulun johdolle.
6. Tee Vaaratilanne ja läheltä piti – ilmoitus.
7. Tee rikos- ja lastensuojeluilmoitus.

Esihenkilö

1. Konsultoi ankkuritiimiä.
2. Tue työntekijää ilmoitusten tekemisessä.

1. Pysy rauhallisena.
2. Pyri laukaisemaan uhkaava tilanne keskustelemalla.
3. Vältä tuijottamista ja äkkinäisiä liikkeitä.
4. Pidä kätesi näkyvillä.
5. Älä esitä uhkauksia tai vaatimuksia.
6. Kerro, mitä aiot tehdä ja varmista, että se sopii uhkaajalle.
7. Älä käännä selkääsi uhkaajalle.
8. Varmista, että sinulla on pakotie.
9. Pyri pois tilanteesta.
10. Soita akuutissa hätätilanteessa 112.
Soita sovelluksella, jos voit.
11. Ilmoita tapahtuneesta koulun johdolle.
12. Tee Vaaratilanne ja läheltä piti – ilmoitus.
13. Tee rikos- ja lastensuojeluilmoitus.

TOIMI

1. Hälytä paikalle toinen aikuinen huutamalla tai puhelimitse.
2. Soita hätänumeroon 112. Soita sovelluksella, jos voit.
3. Käytä vain välttämättömiä puolustautumiskeinoja.
4. Väkivaltaisesti käyttäytyvä henkilö voidaan ottaa kiinni, mutta hänet on viipymättä luovutettava poliisille.
5. Ilmoita tapahtuneesta koulun johdolle.
6. Tarkistuta mahdolliset vammat lääkärillä.
7. Tee Vaaratilanne ja läheltä piti – ilmoitus.
8. Tee rikos- ja lastensuojeluilmoitus.

Esihenkilö

1. Tee työntekijä fyysistä vammoista työtapaturmailmoituksen vakuutusyhtiölle.

VAHINGONTEKOVÄLINEEN HALTUUNOTTO

Vahingontekovälineitä ovat esim. teräase, ampuma-ase, sähkölamautin.

TOIMI

1. Pyri ohjaamaan henkilö rauhalliseen ympäristöön.
2. Ota tilanteeseen mukaan toinen aikuinen.
3. **Käske henkilöä luovuttamaan väline pois.**
 - *Koulun opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.
4. Ilmoita tapahtumasta koulun johdolle ja luovuta vahingontekoväline heille.
5. Ilmoita tapahtumasta huoltajille.
6. Kirjaa vaarallisen esineen haltuunotto kurinpitotoimena sovitulle alustalle ja tee tarvittaessa selvitys* haltuunotosta esihenkilölle.

TARVITTAESSA

7. Tee Vaaratilanne ja läheltä piti –ilmoitus.
8. Tee rikosilmoitus ja lastensuojeluilmoitus.
9. Jos henkilö ei suostu luovuttamaan välinettä, [kutsu paikalle koulun johto.](#)

VAHINGONTEKOVÄLINEEN HALTUUNOTTO ESIHENKILÖN OHJE

Vahingontekovälineitä ovat esim. teräase, ampuma-ase, sähkölamautin.

TOIMI

Esihenkilö

1. Käske henkilöä luovuttamaan väline pois.
2. Sinulla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.
3. Kutsu tarvittaessa paikalle poliisi, joka suorittaa välineen takavarikoinnin.
4. Ilmoita tapahtumasta huoltajille ja kirjaa vaarallisen esineen haltuunotto kurinpitotoimena sovitulle alustalle.

TARVITTAESSA

1. Pyydä työntekijää tekemään Vaaratilanne ja läheltä piti -ilmoitus.
2. Tee rikosilmoitus ja lastensuojeluilmoitus.
3. Ilmoita tapahtumasta omalle esihenkilölle.
4. Tiedota tarvittaessa tapahtumasta viestiohjeiden mukaisesti.

TOIMI

1. Soita 112, jos murto on käynnissä tai huomaat murtautumisen jäljet. Soita sovelluksella, jos voit.
2. Ilmoita tapahtumasta koulun johdolle.
3. Estä rikosjälkien häviäminen.
4. Eristä rikospaikka mahdollisuuksien mukaan
Opasta poliisi paikalle.

Esihenkilö

1. Auta viranomaisia tapahtumien selvittämisessä.
2. Tee palvelupyyntö valvontakameroiden tallenteista poliisitutkintoa varten.
3. Laadi luettelo varastetusta tai vahingoitetusta omaisuudesta tunnistetietojen kanssa.
4. Tee tapahtumasta rikosilmoitus. Vaadi rangaistusta.

TOIMI

1. Pysy rauhallisena.
2. Älä vastusta ryöstäjää.
3. Paina mieleesi ryöstäjän tuntomerkit.
4. Soita 112, kun välitön uhka on ohi. Soita sovelluksella, jos voit.
5. Ilmoita tapahtuneesta koulun johdolle.
5. Älä siivoa tai järjestele ryöstöpaikkaa.
6. Opasta poliisi paikalle.
7. Tarkistuta mahdolliset vammat lääkäriellä.
5. Tee Vaaratilanne ja läheltä piti -ilmoitus.
6. Tee rikos- ja lastensuojeluilmoitus.

Esihenkilö

1. Auta viranomaisia tapahtumien selvittämisessä.
2. Tee työntekijä fyysistä vammoista työtapaturmailmoituksen vakuutusyhtiölle.
3. Tee palvelupyyntö valvontakameroiden tallenteista poliisitutkintoa varten.
4. Laadi luettelo varastetusta omaisuudesta tunnistetietojen kanssa.
5. Tee tapahtumasta rikosilmoitus. Vaadi rangaistusta.

Paina mieleen äänen tyyli ja murre, kieli, taustääänet, uhkaajan kielenkäyttö!

TOIMI

- Yritä saada soittaja toistamaan uhkaus ikään kuin et olisi käsittänyt puhetta.
- Kiinnitä muiden huomio tilanteeseen.
- Pyydä soittajaa odottamaan, että pääset paikkaan, jossa voit kirjata puhelunaikaiset tiedot ylös ja kuulet puhelun ongelmitta.
- Ole rauhallinen ja ystävällinen.
- Yritä jatkaa keskustelua soittajan kanssa.
- Jätä linja auki soittajan jäljittämiseksi.
- Kerro, että syyttömät voivat loukkaantua, jos räjähdys tapahtuu.
- Pyri selvittämään, kuinka rikos tapahtuu, millaista räjähdysainetta, millaisia vahinkoja, teon motiivit, onko uhkaus otettava vakavasti.

Kysy ja kirjaa:

- Milloin pommi räjähtää?
 - Miltä se näyttää?
 - Millainen pommi se on?
 - Missä se on?
 - Mikä aiheuttaa sen räjähtämisen?
 - Asensitko pommin itse?
 - Miksi, milloin?
 - Mikä on nimesi ja osoitteesi
-
- HÄLYTÄ 112, vastaa kysymyksiin.
 - Älä koske utoihin esineisiin!
 - Evakuoitukaa ulos rakennuksesta!
 - Älä anna lausuntoja medialle. Ulkoisessa viestinnässä toimitaan työnantajan prosessin mukaisesti.

PÄIHTYNYT HENKILÖ

- Päihtynyt henkilö
- Oppilas
- Henkilökunnan jäsen

PÄIHTYNYT HENKILÖ

Oppilas

1. Ilmoita epäilyksestä heti esihenkilölle.
2. Sopikaa, kuka ilmoittaa oppilaan huoltajalle.
3. Älä jätä oppilasta yksin. Älä lähetä oppilasta yksin kotiin.
4. Soita 112, jos oppilaalla on vahva päihtymystila tai herää muu huoli oppilaan terveydentilasta.



5. Saata oppilas kouluterveydenhoitajan luokse tilanteen arvioimiseksi ja ilmoita rehtorille.

Saata rehtorin kansliaan, jos kouluterveydenhoitaja ei ole paikalla.

6. Terveydenhoitaja/rehtori keskustelee oppilaan kanssa tilanteesta ja ottaa aina yhteyttä huoltajaan.

5. **Huoltaja tavoitetaan ja kutsutaan paikalle:** Huoltajaa kehoitetaan viemään oppilas laboratorioon (lähete kouluth tai päihdepäivystys), jossa otetaan näyte päihtymistilan selvittämiseksi ja sitten kotiin.

Huoltajaa ei tavoiteta: Sovittu vastuuhenkilö ottaa yhteyttä lastensuojeluun ja yrittää tavoittaa huoltajaa edelleenkin.

6. Tee lastensuojeluilmoitus.

8. Ohjaa oppilas opiskeluhuollon piiriin.

9. Koulun kurinpidolliset toimet ja dokumentaatio tehdään järjestyssääntöjen mukaan.

PÄIHTYNYT HENKILÖ

Henkilökunnan jäsen

TOIMI

Ilmoita epäilyksestä heti esihenkilölle.

Esihenkilö

1. Pyydä henkilö luoksesi.

- Tarvittaessa henkilön alkoholin käyttö voidaan esihenkilön aloitteesta todeta todistajan läsnä ollessa puhalluttamalla alkometriin.
- Puhallutuksesta kieltäytyminen ei ole esteenä asian jatkokäsittelylle.
- Päihtymystila voidaan todeta myös aistinvaraisesti ja tarvittaessa esihenkilö ottaa yhteyttä päihdeyhdyshenkilöihin tai työterveyshuoltoon.
- Työterveyshuoltoon mennessä on esihenkilö tai hänen sijaisensa vastaanotolla työntekijän mukana.
- Jos työterveyshuollossa havaitaan työntekijän päihtymystila ja sairausloma diagnoosi on päihteisiin liittyvä asia, niin hoitaja/lääkäri ottaa yhteyttä henkilön esihenkilöön.
- Esihenkilön epäillessä huumaaavien aineiden väärinkäyttöä ottaa hän aina yhteyttä työterveyshuoltoon.

2. Keskeytä henkilön työpäivä tilanteen selvittämiseksi.

3. Järjestä henkilön työhön palaaminen.

Kuulemistilaisuus, hoitoon ohjaus, kirjallinen varoitus, palvelusuhteen päättäminen.

MIELENTERVEYS

- Ahdistuneisuus
- Paniikkikohtaus
- Itsetuhoisuus tai sen uhka
- Itsemurha tai sen yritys

AHDISTUNEISUUS

TOIMI

1. Lähesty, kerro huomioimastasi avuntarpeesta.
2. Kerro, että olet valmis kuuntelemaan.
3. Esitä kysymyksiä.
4. Osoita, että välität oikeasti.
5. Toista asiat, varmista kuulemasi.
6. Muista katsekontakti ja kärsivällisyys.
7. Älä neuvo, älä ole ylimielinen, älä turhaudu.
8. Salli tauot ja hiljaiset hetket.

JATKO

1. Kerro, että otat asian esille uudelleen myöhemmin.
2. Kartoita avuntarve.
 - Selvitä, onko nuorella läheistä tai jo olemassa olevaa tukiverkostoa.
3. Selvitä, millaista apua nuori itse tarvitsee ja haluaa.
4. Ohjaa nuori opiskeluhuoltoon.
5. Jaa tiedot jatkotuen tarpeesta nuoren kanssa työskennelleille työntekijöille.

PANIKKIKOHTAUS

TOIMI

1. Puhu rauhallisesti ja käytä lyhyitä lauseita.
2. Kysy
 - onko aiempaa kokemusta kohtauksesta?
 - mikä auttaa?
 - kehen pitäisi ottaa yhteyttä?
3. Rauhoita.
4. Älä vähättele. Muistuta, että tunnetila on ohimenevä.
5. Etsi rauhallinen paikka olla.
6. Varmista hengitys.
7. Soita 112 tarpeen vaatiessa.



JATKO

1. Kerro, että otat asian esille uudelleen myöhemmin.
2. Selvitä, millaista apua nuori itse tarvitsee ja haluaa.
4. Ohjaa nuori opiskeluhuoltoon.
5. Jaa tiedot jatkotuen tarpeesta nuoren kanssa työskennelleille työntekijöille.

ITSETUHOISUUS TAI SEN UHKA

TOIMI

1. Pysähdy.
2. Suhtaudu asiaan heti vakavasti.
3. Älä jätä oppilasta yksin.
4. Ota yhteys opiskeluhuoltohenkilöstöön tai soita 112 tilanteesta riippuen.
5. Ota yhteys oppilaan huoltajaan.
6. Siirrä oleellinen tieto opiskeluhuoltohenkilöstölle tai muille viranomaisille, joita oppilaasi kohtaa.



JATKO

1. Tee lastensuojeluilmoitus.
2. Huolehdi työntekijänä itsestäsi.
 - tarvittaessa ota yhteys työterveyteen
 - purkukeskustelu
 - raportoi tarvittava tieto

ITSEMURHA TAI SEN YRITYS



TOIMI

1. Soita akuutissa tilanteessa 112. Soita sovelluksella, jos voit.
2. Informoi esihenkilöä.

Esihenkilö

- Ohjaa oppilas opiskeluhuoltoon ja/ tai kokoa Kriisityöryhmä toimenpiteiden koordinoimiseksi. [Ohjeet kriisitilanteeseen.](#)

24 TUNNIN KULUESSA

- Tiedota tapahtuneesta, mahdollisista riskeistä ja tukitoimista tarvittavalla laajuudella.
- Järjestestä keskustelu henkilökunnan kanssa.
- Organisoii opetusryhmissä käytävät keskustelut. Järjestä yhteinen tiedotustilaisuus oppilaille.
- Informoi vanhempia esimerkiksi kotiin lähetettävällä viestillä.
- Järjestä oppilaille keskustelu- /muistelutilaisuus.
- Muistuta koulun tarjoamista tukitoimista ja keskustelumahdollisuuksista koulupäivän aikana sekä muista tukipalveluista.

JATKO

- Seuraa muiden oppilaiden vointia ja ota huoli puheeksi.
 - ole tarvittaessa yhteydessä kotiin
 - käsitelkää asiaa tarvittaessa yhdessä
 - järjestä materiaalia aiheesta
- Varmista jatkotuki asiaa koskettaneille työntekijöille.
- Palataan normaaliin toimintaan mahdollisimman pian.

KIUSAAMINEN JA AHDISTELU

- Somekiusaaminen
- Kiusaaminen koulussa
- Ahdistelu tai epäasiallinen kontakti koulun läheisyydessä tai netissä

SOMEKIUSAAMINEN

TOIMI

1. Tue asianosaista. Kiitä, että hän kertoi asiasta sinulle.
2. Älä syyllistä netinkäytöstä.
3. Muistuta, että kiusaamisviesteihin ei yleensä kannata vastata.
4. Tallenna viesti mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten.
5. Ota yhteys poliisiin, jos somessa tapahtunut toiminta on laitonta.
6. Ota yhteys huoltajaan.
7. Ilmoita asiasta koulun johdolle / sovittelutiimille.

JATKO

1. Kerro, että otat asian esille uudelleen myöhemmin.
2. Kartoita avuntarve.
 - selvitä, onko nuorella läheistä tai jo olemassa olevaa tukiverkostoa.
 - millaista apua nuori itse tarvitsee ja haluaa
3. Ohjaa nuori tarvittaessa opiskeluhuoltoon.
4. Jaa tiedot jatkotuen tarpeesta nuoren kanssa työskennelleille työntekijöille.

KIUSAAMINEN KOULUSSA

TOIMI

1. Tue asianosaista. Kiitä, että hän kertoi asiasta sinulle.
2. Hyödynnä Kiva koulu-prosessia/ Verso- ja Resto –sovittelua.
3. Sovella tarvittaessa perusopetuslain ojentamis- ja kurinpitotoimia.
4. Ota yhteys huoltajaan.

JATKO

1. Kerro, että otat asian esille uudelleen myöhemmin.
2. Kartoita avuntarve ja ohjaa oppilas tarvittaessa opiskeluhuoltoon.
4. Jaa tiedot jatkotuen tarpeesta nuoren kanssa työskennelleille työntekijöille.

AHDISTELU TAI EPÄASIAALLINEN KONTAKTI KOULUN LÄHEISYYDESSÄ TAI NETISSÄ

TOIMI

1. Soita hätänumeroon 112, jos tilanne on juuri tapahtunut.
2. Kirjaa tuntomerkit ylös tekijästä.
3. Ilmoita tapahtuneesta koulun johdolle.
4. Ota yhteys huoltajaan.



JATKO

1. Kuuntele oppilasta.
2. Älä tuomitse tai syyllistä oppilasta.
3. Kirjaa ylös vain se, mitä oppilas kertoi.
4. Järjestä oppilaalle tarvittaessa opiskeluhuollon tuki.
5. Konsultoi Ankkuritiimiä.

RIKOSEPÄILY

- Epäily lapseen kohdistuneesta väkivallasta
- Epäily lapseen kohdistuneesta seksuaalisesta häirinnästä / hyväksikäytöstä

EPÄILY LAPSEEN KOHDISTUNEESTA VÄKIVALLASTA

Pelkkä epäily lapseen kohdistuneesta väkivallasta riittää asian eteenpäin viemiseen ja ilmoittamisen kynnyksen tulee olla matala. epäselvissä tilanteissa poliisia ja lastensuojelua voi konsultoida ilman oppilaan tunnistetietoja.

• TOIMI

1. Ota tieto vastaan.
2. Konsultoi oppilashuoltoa / poliisia / lastensuojelua.
3. **Konsultoi kiireellisissä tilanteissa aina poliisia, soita 112 ja toimi annettujen ohjeiden mukaan.**
4. Ohjaa oppilas tarvittaessa oppilashuollon palveluiden piiriin. Huomioi oppilaan lähiyhteisön/ luokan/ opetushenkilöstön tuen tarve.
5. Tee tiedon vastaanottajana rikos- ja lastensuojeluilmoitus.
6. Ilmoita rehtorille.
7. Sopikaa konsultaation yhteydessä, kuka on yhteydessä oppilaan kotiin.



JATKO

1. Yhteistyö HUS:n Lasten ja nuorten oikeuspsykologian yksikön kanssa.
2. Poliisin konsultaatio numero 0295 437 314, salattu sähköposti ph.hame@poliisi.fi
3. Keskussairaala: 03 819 11, akuutti24: 044 4825082
4. Lastensuojelun päivystys klo 9-15: 044 4828200, muulloin: 112
5. Muut yhteystiedot saa turvakansista.

EPÄILY LAPSEEN KOHDISTUNEESTA SEKSUAALISESTA HÄIRINNÄSTÄ/ HYVÄKSIKÄYTÖSTÄ

Pelkkä epäily seksuaalisesta häirinnästä riittää asian eteenpäin viemiseen ja ilmoittamisen kynnyksen tulee olla matala. Epäselvissä tilanteissa poliisia ja lastensuojelua voi konsultoida ilman oppilaan tunnistetietoja.

TOIMI

1. Ota tieto vastaan.
2. Konsultoi oppilashuoltoa / poliisia / lastensuojelua.
3. **Konsultoi kiireellisissä tilanteissa aina poliisia, soita 112 ja toimi annettujen ohjeiden mukaan.**
4. Ohjaa oppilas tarvittaessa oppilashuollon palveluiden piiriin. Huomioi oppilaan lähiyhteisön/ luokan/ opetushenkilöstön tuen tarve.
5. Tee tiedon vastaanottajana rikos- ja lastensuojeluilmoitus.
6. Ilmoita rehtorille.
7. Sopikaa konsultaation yhteydessä, kuka on yhteydessä oppilaan kotiin.



JATKO

1. Yhteistyö HUS:n Lasten ja nuorten oikeuspsykologian yksikön kanssa.
2. Poliisin konsultaatio numero 0295 437 314, salattu sähköposti ph.hame@poliisi.fi
3. Keskussairaala: 03 819 11, akuutti24: 044 4825082
4. Lastensuojelun päivystys klo 9-15: 044 4828200, muulloin: 112
5. Muut yhteystiedot saa turvakansista.

VARAUTUMINEN

- [Sähkökatko](#)
- [Vesivahinko](#)
- [Tuholaiset](#)

SÄHKÖKATKOS

TOIMI

1. Ilmoita havaittu sähkökatkos kiinteistöhuollolle ja koulun johdolle.
2. Vältä veden juoksutusta ja WC:ssä käyntiä.
3. Pidä ikkunat ja ovet suljettuina.
4. Älä käytä hissejä.
5. JOS SÄHKÖKATKOSTA AIHEUTUU VÄLITÖNTÄ VAARAA, SOITA 112.



Esihenkilö

1. Kartoita sähkökatkon laajuus yksikössä.
2. Huolehdi tiedottamisesta.
3. JOS SÄHKÖKATKOSTA AIHEUTUU VÄLITÖNTÄ VAARAA, SOITA 112.
4. Keskeytä koulun toiminta, jos sähkökatko kestää yli kaksi tuntia.



VESIVAHINKO

TOIMI

1. KATKAISE vuotokohdasta ja sen läheisyydestä sähkö
2. SULJE veden pääsulku
3. ILMOITA asiasta kiinteistöhuollolle ja koulun johdolle.
4. TARVITTAESSA ota yhteys hätänumeroon 112



Esihenkilö

1. Kartoita vesivahingon laajuus yksikössä.
2. Huolehdi tiedottamisesta.
3. JOS VESIVAHINKO AIHEUTUU VÄLITÖNTÄ VAARAA, SOITA 112!



TUHOLAISET

TOIMI

1. Tiedota epäilystä koulun johtoa.
2. Ota epäilyttävä tuholainen talteen tiiviiseen astiaan tai ota kuvaa tuholaisen jäljistä.

Esihenkilö:

1. Ole yhteydessä tilakeskukseen/kiinteistön omistajaan.
2. Toimi saamiesi ohjeiden mukaan.
3. Ole tarvittaessa yhteydessä terveystalvontaan.
4. Ole yhteydessä perheeseen, mikäli epäily, että tuholainen on tullut jonkun oppilaan mukana.
5. Ohjeista perhettä erillisen ohjeen mukaisesti.

Lähteet

Tulipalo <https://pelastustoimi.fi/koti-ja-arki/hatatilanne/kasisammuttimen-kaytto> - tulipalo

Ensiapu [Ensiapuohjeet - Punainen Risti](#)

Itsemurha ja sen yritys [Toiminta kouluissa ja oppilaitoksissa itsemurhayrityksen tai itsemurhan jälkeen](#)

Kriisitilanteet [Kriiseihin varautuminen ja toiminta äkillisessä kriisitilanteessa | Opetushallitus](#)